

Landgoed 'De Hertgang', een dendrologisch paradijs op de Brabantse Wal

Op de grens van westelijk Noord-Brabant en Zeeland (eiland Tholen), weggestopt achter een paar woonstraten in Halsteren, ligt de uitnodigende toegang tot landgoed 'De Hertgang'. Een heuse oprit met enkele spannende bochten, omzoomd door bomen en struiken, leidt naar het woonhuis, centraal in het park. Aan de rechterhand zie je een steile helling vol bomen die plotseling 12 meter naar beneden duikt. Later zal blijken hoe dit komt.

Op dit landgoed van 5,5 ha wonen Jannie en Hans Remijnse, al 30 jaar. De tuin is nog 25 jaar ouder en werd in 1983, tijdens de eerste huizen crisis, door hen gekocht. Jannie Remijnse-Timmerman is Zweedse van geboorte en kwam op 14-jarige leeftijd naar Nederland. Haar ouders hadden grote interesse in planten en Jannie heeft daar kennelijk wat van meegekregen. Haar beroep is echter ergotherapeut. Ze heeft 14 jaar lang een Bed and Breakfast gerund bij haar thuis, incl. bruidssuite. Je kunt haar dus ook een ervaren gastvrouw noemen. Hans Remijnse is scheikundige en heeft zijn hele leven bij AKZO bij de verfafdeling gewerkt. Afgestudeerd en gepromoveerd aan de TU in Delft, toen woonachtig in Den Haag, trok hem het Zeeuwse platteland al vroeg. Omdat hij een internationale baan had en zijn eerste baan bij AKZO in Bergen op Zoom was, zijn ze hier altijd blijven wonen. Eerst

dus in Bergen op Zoom, later in een woning in Halsteren met 2000 m² grond en uiteindelijk op het landgoed 'De Hertgang', ook in Halsteren. In die tijd had de tuin wel hun interesse, maar veel kennis was nog niet aanwezig.

Het park van 'De Hertgang' is een ontwerp van tuinarchitect Kolwijk uit Hoogerheide. Bij de aankoop van het huis behoorde ook een kaartenbak waarin alle aankopen en aanwinsten in de tuin, eerst zorgvuldig, later helaas minder accuraat, werden bijgehouden. Soort, plaats van aanplant, jaar van aankoop, adres waar gekocht en meestal ook de aankoop prijs, het stond er allemaal op. Deze bak intrigeerde Jannie en Hans zodanig dat ze aan de hand van die kaarten zijn gaan proberen om alle planten te herkennen en terug te vinden. Dat lukte niet altijd even gemakkelijk.

Ze werden lid van de NDV en bezochten o.a.

Jannie en Hans Remijnse op hun landgoed 'De Hertgang' (november 2011)

Foto: Wout Kromhout

Trompenburg Tuinen en Arboretum in Rotterdam om te kijken hoe je een park goed kon inrichten. Omdat de opzet van Trompenburg hen erg aanstond, traden ze in contact met Dick van Hoey Smith. Deze nodigde hen uit om langs te komen. Als test had Dick nonchalant twee takjes op de tuintafel gelegd en vroeg hen of ze wisten wat dat waren. Gelukkig wisten ze het en ze waren dus geslaagd als plantenkenners. Jannie kon Dick zelfs vertellen dat in hun tuin een *Asimina* groeide die vruchten droeg, terwijl Dick juist beweerde dat zijn *Asimina* de enige in Nederland was (let wel, dit was dus ongeveer 25 jaar geleden). Hij wilde dit met eigen ogen zien, kwam langs en moest toegeven dat het zo was. Hij heeft hen daarna van zeer goede adviezen voorzien.

Hun tuininteresse werd aanzienlijk groter door alle plannen die ontstonden. Ze deden veel inspiratie op tijdens reizen langs botanische tuinen en kasteelparken in Engeland, Ierland, Schotland en vele andere landen.

Het spannende van landgoed 'De Hertgang' is wel het enorme en abrupte hoogteverschil in de tuin. Ook de afwisseling van open, lichte delen en de dichtere, door bomen begroeide delen contrasteert prachtig in dit park.

In de aanhef werd al gewag gemaakt van de Brabantse Wal. Pal op de grens van Noord-Brabant en Zeeland stopt het hoge zandpakket van zuidelijk Noord-Brabant. Het gaat

dan over in een kwelgebied en een kleiige ondergrond. De overgang is even steil als een 'ha-ha' in een Engelse tuin (of een 'saut-de-loup', een brede 'sloot' die de tuin omgeeft zonder hem van het landschap af te snijden), maar dan hier wel 12 meter hoog of diep. Schuldig hieraan is de oude stroomroute van de Oosterschelde die door uitslijping deze wal heeft laten ontstaan. Het grondwater zit daarom hier op 20 meter diepte. In droge periodes moet er dan ook veelvuldig worden gespreoid om alles in leven te houden.

Sinds enkele jaren is een strook van het lage land, dat aan het landgoed grenst, bij het landgoed gevoegd. Dit is een fraai kwelgebied met zeer natte delen en een poel voor amfibieën: kikkers, padden, salamanders. De natuurlijke hellingen liggen onder een hoek van ongeveer 60° en zijn volop begroeid met diverse soorten bomen. De helling langs de toegangsweg is veel steiler. Dat komt omdat tijdens en na de stormvloed van 1953, hier veel zand is afgegraven om zandzakken mee te vullen om de dijken te dichten. Deze hellingen zijn inmiddels dicht begroeid met bodembedekkers. Het hele helling en lage gedeelte is onder de bomen trouwens fraai beplant met diverse soorten bodembedekkers. De bomen staan gelukkig zo ver uit elkaar, dat er toch voldoende licht door valt om ook heesters zoals *Rhododendron* te laten groeien.

De hogere tuindelen zijn open en goed op het licht geëxposeerd. Hier staan enkele grote bomen op grote gazons, omringd door brede borders vol interessante planten en heesters.

Alles is vooral smaakvol gecombineerd met een grote ronde vijver, heel wat pluimvee in grote kooien en mooie, verrassende doorgangen van het ene tuingedeelte naar het volgende. De hoge ligging geeft een schitterende visuele overgang naar het omringende landschap.

Dendrologisch gezien is het hier om te smullen. Je kunt het zo gek niet bedenken of ze hebben er wel een exemplaar van staan. Van de oude *Davidia involucrata* die uit de eerste tijd stamt, zijn inmiddels alweer bloeiende exemplaren aanwezig die uit zaad van deze boom zijn opgekweekt.

De *Chimonanthus praecox* staat in volle bloei en geurt daarbij opvallend. *Malus 'Red Sentinel'* is zwaar bezet met ontelbaar veel rode appeltjes, die zeker nog enkele weken bijtekenen voordat ze er aan gaan denken om af te vallen. Een eekhoorn is druk bezig om de laatste walnoten te verzamelen en naar een veilige plaats voor de winter te brengen. Verder nog *Toona*, *Halesia*, diverse soorten *Acer*, *Quercus ilex*, *Koelreuteria*, *Fraxinus sieboldiana*, *Maclura*, *Poncirus*, *Broussonetia kazinokii*, *Stewartia* en nog veel meer. Alle bomen en struiken zijn ook nog goed geëtiketteerd met duidelijke bordjes.

Gevraagd naar hun specialisme wordt duidelijk dat de nadruk meer ligt op schoonheid dan op zeldzaamheid. Toch is er veel te genieten voor dendrologen; ze zullen zeker planten aantreffen die ze nog nooit in het echt hebben gezien.

Door veel te 'mulchen' wordt het zand van de nodige organische stof voorzien en is er in de loop der tijd al een flink pak zwarte, humeuze tuingrond ontstaan. Chemische middelen beperken zich tot Roundup voor het voorterrein en de paden. Andere vormen van bestrijdingsmiddelen worden niet gebruikt. Het voortbestaan van de tuin is een open vraag. De kinderen zijn niet speciaal geïnteresseerd om op het landgoed te gaan wonen. Een tuingeïnteresseerde koper zou te zijner tijd meer dan welkom zijn of het zou een hotelfunctie kunnen krijgen. Hierbij wordt echter wel betwijfeld of de tuin daar zo goed mee af zal zijn?

Af en toe wordt er 'Open Tuin' gehouden; groepen zijn op afspraak zeer welkom, eventueel met een prachtige high tea na afloop.

Vragen, vragen, vragen.....

Wat is jullie favoriete boom, struik of plant?

Hans houdt dat op de *Asimina triloba* en *Abies homolepis*. Van deze laatste is een prachtig exemplaar te zien vanuit zijn luie stoel in de woonkamer.

Jannie gaat voor de *Styrax japonicus*, waarvan een groot, oud exemplaar in de lage tuin staat en die ieder jaar volop bloeit en vruchten draagt.

Als je kon kiezen en je kon je landgoed en plantenverzameling ergens anders opnieuw beginnen, waar zou je dat dan doen?

Ik zou sowieso meer letten op de grondsoort als ik een andere plek moest kiezen. Meestal let je daar bij aankoop niet zo op. Het zou een zwaardere, leemhoudende zandgrond moeten zijn met een neutrale tot licht zure pH.

Welke plantengeur is jullie het liefst?

Hans kijkt jaarlijks uit naar de bloei van de *Sarcococca* in de winter. Jannie hoeft niet te twijfelen en gaat voor *Rosa 'Korbin'* (SCHNEEWITTCHEN), mede omdat hij nooit ophoudt met bloemen produceren.

Wat is jullie belangrijkste werktuig in de tuin?

Vanwege het vele wiewerk de handschepel, maar ook een snoeimes is voor beide onontbeerlijk. Jannie voegt daar ook haar notitieblokje bij, waarin ze noteert wat er zich zoal voordoet aan werkzaamheden.

Welke boeken gebruiken jullie bij je keuze aan planten of om te determineren?

- Bomen, in een vertaling van Alan Mitchell.
- Tuinlexicon, in een vertaling van Michel Bright.
- Grote RHS Tuinplantencyclopedie.

Welke drie historische tuincoryfeeën zou je aan jullie tuintafel willen uitnodigen voor een goed gesprek?

Christopher Lloyd, Beth Chattoo en Joseph Banks.

Met welke nog levende plantenkeners zou je datzelfde willen?

Chris van der Wurff, Piet de Jong en Piet Vos.

Stel je had geen tuin, wat zou je dan zo de hele dag doen?

Hans: altviool spelen en kamermuziek maken; veel reizen.

Jannie: quilten en schilderen; ook veel reizen.

Een bekend gezegde is: al zou de wereld morgen vergaan dan plantte ik vandaag nog een appelboom. Wat zouden jullie doen in zo'n geval?

Hans: nog een heleboel mooie muziek maken en beluisteren.

Jannie: terug gaan naar Engelse tuinen die we vroeger al eens bezochten.

Na een genoeglijke rondgang door de tuin nemen we onder veel dank afscheid. Dit is een voorbeeld van een dendrologisch kleinood van gedreven tuinliefhebbers waarvan de KNA er nog meer onder haar hoede heeft.

Asimina triloba de favoriete plant van Hans Remijnse

Foto: Ineke Vink

